

NOVA PRAVDA

Uredništvo in uprava v Ljubljani,
Narodni dom, I. nadstr. — Telef. 77.

Izhaja vsako soboto.

Mesečna naročnina 6 Dinarjev,
za inozemstvo 8 Din.

Na počitnice!

Podoba je, da bo naša narodna skupščina v najkrajšem času odgodena in da bodo šli gospodje poslanci na nezasluzene počitnice. Med vladnima strankama, radikali in radičevci je namreč tako malo soglasja in skladnosti, da se vlada boji, da z narodno skupščino ne bo mogla delati in zato jo bo poslala na dopust. Oficijelno se seveda trdi, da bo narodna skupščina odgodena vsled tega, ker vlada nima pripravljenih nikakih zakonskih predlogov, s katerimi bi jo zaposlila.

Torej parlamentarne počitnice do jeseni vsled pomanjkanja dela! Bilo bi smešno, če ne bi bilo tragično. Vsa država trpi pod težko gospodarsko krizo, katero v enaki meri čuti trgovina, industrija, obrt in poljedelstvo, ki v enaki meri zavira razvoj in otežuje življenje podjetniku, srednjim slojem in delavstvu. In ta kriza zahteva naglih zakonitih protukrepov, ki edino morejo pomagati. Toda ne! Parlament nima kaj delati in bo šel počivat.

Vse je pričakovalo, da bo korupcijski proces, ki se je začel pred narodno skupščino, vedel enkrat k pozitivnemu koncu in da bo pomenil pričetek iztrebljanja zla iz naše državne uprave. Pa je korupcija služila le za medsebojno izsiljevanje.

Treba bi bilo izvesti sestavo že v ustavi predvidenega državnega gospodarskega sveta, ki bi vsaj v majhni meri nadomestoval tako potrebni strokovno-gospodarski parlament, toda zato ni časa. Izvesti bi se moralo že tolikrat obljubljenega zenačenja davkov v vseh pokrajinah države, ki bi posebno prečnanom nekoliko omililo njihov težavni položaj. Predlog je izdelan, leži tako rekoč že

na mizi pred narodno skupščino, toda ta mora na počitnice.

Izvesti bi se enkrat že morala samouprava oblasti in srezov. Radič je še pomladi proglašal, da bo to prvo, kar bo vlada izvedla in kako so bili radikali svoj čas zavzeti za samoupravo, kaže dejstvo, da nosi njihov glavni strankin organ ime »Samouprava«. Toda sedaj se nikomur ne mudi! Le gospodom poslancem se mudi na oddih, da se odpočijejo od dolge brezdelnosti.

Da naši poslanci! Ljudstvo jih je izvolilo, da bi zastopali njegove interese, oni pa se brigajo za vse ostalo, samo za narodovo blaginjo ne. In vlada mesto da bi bila služabnik celote, naroda in države, živi svoje posebno življenje kot parasit na tej celoti iz dneva v dan brez programa in brez vsake druge delavnosti kot ogrevanja ministrskih stolčkov, katerih se drži kakor klop kože.

In kljub vsemu temu se javno mnenje, narodna masa ne gane. Pri nas pravzaprav javnega mnenja ni. Inteligenca se je deloma sama izločila iz političnega delovanja, deloma so jo od udeleženosti na tem polju nasilno iztisnili in preostalim političnim analfabetom lahko natveze vsak, kar hoče. To je slika naše »moderne« demokracije in našega parlamentarizma. Vse samo pesek v oči resnično naprednemu svetu. Resnično bi bilo na času, da to našo lažidemokracijo in lažiparlamentarizem nadomesti sistem resnične demokracije, ki bo omogočil narodni skupščini delo, ki ga narod in država tako krvavo potrebuje.

V boj za socialni napredek.

Časi, v katerih postavljajo v oltar grobi materializem in osebno ali razredno korist in tega boga molijo in obožujejo nad vse drugo, niso ugodni in zreli za socialni napredek. To je za socialno pravičnost, za izenačenje življenskih pogojev posameznikov in celote.

Socialna pravičnost je edini steber, ki nosi svetovni mir. Čim manj je na svetu, v posameznih državah in narodih socialne pravičnosti, tem bolj je ogrožen svetovni mir. Človeštvo se ne deli samo v države in ga ne pretresajo samo meddržavni spori, ampak se deli tudi v notranjosti posameznih držav v razne gospodarske interesne skupine. In ta notranja cepitev in delitev v enaki meri pretresa človeški rod in ogroža svetovni mir. Zato je bilo zelo hitro uveljavljeno spoznanje, da je svetovni mir treba zidati na socialni pravičnosti življenja med državami in življenja v narodih samih. To spoznanje je v mirovnih pogodbah dobilo svoj viden izraz v instituciji mednarodnega urada dela, ki naj s svojo internacionalno avtoriteto ustvarja v vseh državah temelje socialne pravičnosti. Mirovne pogodbe so v svojem socialnem delu obsodile materializem in izrekle, da v njem vidijo največjo nevarnost za svetovni mir.

Kdor bojuje za svetovni mir, bojuje proti materializmu, mora z vsemi sredstvi delovati za socialni napredek, ki naj realizira socialno pravičnost. Narod, ki hoče biti s svojo politiko v korist svetovnemu miru, mora težišče svojega delovanja in ustvarjanja položiti v rešitev socialnih vprašanj. Država, ki hoče voditi miroljubno politiko, mora prednjačiti v socialno-političnem delu. Utrditev socialne pravičnosti med lastnim narodom, bo narod vzgojila k razumevanju za mednarodno socialno pravičnost, za pravice drugih narodov. Narod bo pojnil vsebino etične narodnosti v nasprotju z narodnim imperijalizmom in šovinizmom. Socialna pravičnost zahteva od nas, da se borimo proti najbližjim sovražnikom te pravičnosti, ki žive med lastnim narodom. Z vso silo moramo podirati ovire, ki so jih zgradile tradicije, predsodki, razni svetovni gospodarski nazori itd. Z vsemi sredstvi moramo siliti državo k izpolnjevanju socialno-političnih dolžnosti. Mednarodna socialna pravičnost, t. j. svetovni mir zahteva, da se življenski in gospodarski pogoji med državami izenačujejo. Kdor to z lastno brezbriznostjo ovira, da npr. skuša konkurenčno gospodarsko moč lastne industrije vzdržati in dvigati z omalovaževanjem soc. politične zakonodaje, z negira-

njem potrebe socialnih »bremen«, ovira na ta način socialno-politično zakonodajo v drugih državah, da se iz »konkurenčnih« razlogov upirajo izboljšati socialni položaj svojega delavstva. — Taka država ogroža svetovni mir.

Da socialni napredek razvoja gospodarstva ne ovira, da zlasti ni v napatje konkurenčni zmožnosti, bomo imeli še priliko dokazati. Le okosteneli nazori o socialnih vprašanjih morejo vzdržati take trditve. Ves veliki svet je vsaj teoretično že šel mimo njih.

In narodno delavstvo? To čakajo velike zgodovinske naloge. Z nekako naslado se pridiguje, da delavec nima domovine. To trditev uporabljajo kot demagoško agitacijsko sredstvo in bi jim bilo nedobro došlo, ako bi delavec domovino dobil. Zato širijo nauk o brezdomovinstvu, o breznarodnosti. Domovina, prava domovina, pa je kakor mati in delavec si mora to domovino priboriti. Imeti mora mater, ki mu bo dala zadostno hrane za njegovo dušo in telo. Delavstvo se mora dvigniti v sestavni del naroda, magari recimo v **narodni razred**, ono mora samega sebe postavno z narodom utrditi. Brez tega ne bo nikdar dobilo politične moči ali vpliva; brez te moči in vpliva pa nikdar svojih teženj uresničila ne bo. Čim manjše je delavstvo po številu, tem bolj se mora zavedati potrebe lastne afirmacije v narodu in z narodom. To bo doseglo z narodno zavednostjo, z zlitjem lastne duše v dušo naroda. V tem položaju se bo moglo boriti za socialni napredek — z uspehom. V nasprotnem slučaju se bo samo borilo — brez uspeha in brez upanja na uspeh, razen s pomočjo revolucije. Delavec mora v boj za socialni napredek pritegniti cel narod. To mu bo mogoče, ako svojo dušo dá narodu in v njem vzbudi ljubezen in razumevanje za socialni napredek, ki znači pač uveljavljanje njegovih zahtev. Delavčeva narodna zavednost moralno sili cel narod, da smatra delavčeve zahteve za svoje zahteve. — Zato je narodnost bojno sredstvo za socialni napredek. Čim bolj kapitalizem postaja breznarodna in izkorišča narod, tem bolj je delavcu potrebno, da utrjuje moralno odporno enotnost naroda, ki bo zmagala nad surovo materijo.

Pospešiti je to, kar je zaostalo. Reven narod je zaostal v socialnem napredku. Mi pa smo reven narod. Tu moramo zasadii lopato. Brez navdušenja ni napredka, brez ljubezni ni blagoslova. Zato moramo biti za narod navdušeni, dati mu moramo celo svojo ljubezen. Kdor oznanja materializem, zanika možnost socialne pravičnosti, ta narodu ne more dati ljubezni, ker ljubezen je etični in moralni pojem.

Dr. J. Bohinjec.

ARGUS je naš najboljši domači informacijski zavod.
ARGUS ima v vseh krajih zanesljive zastopnike.
ARGUS obvešča o vsem, zlasti o imovinskem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privat. oseb.
ARGUS ove informacije so vedno točne, izčrpne in hitre.
ARGUS se nahaja v Vuka Karadžića ulici 11 Beograd.
ARGUS ov telefon je 6-25, njegov brzojavni naslov Argus.

Naprej ali nazaj.

Zadnje čase se v našem časopisu mnogo govori o tem, da je naš parlament, naša narodna skupščina popolnoma odrekla. In marsikateri člankar je izvajal iz tega, da ni odrekla samo narodna skupščina, temveč da se je preživel parlamentarizem sploh.

Da naš parlament ni tak kot bi moral biti, to ve vsak, ki se samo od daleč zanima za potek in razvoj političnih dogodkov. Naša narodna skupščina je brez vsake politične in narodno-gospodarske inicijative in predstavlja le areno za izvojevanje političnih bojev med posameznimi političnimi strankami in pa odglasovalni aparat vsakokratne vlade. Tako je za današnje vlade in isto vlogo je igrala naša narodna skupščina tudi za časa prejšnjih vlad. Bistvene izpremembe ni bilo opaziti ves čas od prevrata sem. Sterilnost in impotenca naše narodne skupščine z eno besedo ni akutna, temveč kronična bolezen.

Strinjamo se torej z vladnim in opozicijskim časopisjem, ki pravi, da parlament ne dela, da je naša narodna skupščina zanič. Toda ne strinjamo se z onimi, ki pravijo, da se je preživel parlamentarizem, ne strinjamo se z onimi, ki izvajajo iz brezdelja in impotence naše narodne skupščine trditve, da je treba parlamentarno vladno obliko nadomestiti z nečim drugim.

Parlamentarizem je izraz in odraz moderne demokracije in s parlamentarizmom pade tudi demokracija. O tem si moramo biti pred vsem na jasnem. Pa recimo, da imajo oni prav, ki pravijo, da se je parlamentarizem in demokracija preživela. Kaj naj postavimo na njegovo mesto, s čim ga nadomestimo?

Samo dva izhoda sta. Ali diktatura ene osebe ali gotove skupine oseb (stranke) ali pa absolutizem dinastije, eventualno ljudi, ki bi se zbrali okoli dinastije (dvora). Obedve obliki poznamo iz preteklega časa in obedve sta se resnično preživeli, kar je pokazal razvoj živega življenja, ki je obedve obliki izkoreninil in odpravil. Ideja moderne demokracije je enostavno pogazila absolutizem »po božji milosti« in danes nimamo niti ene kulturne države, kjer bi se vladalo po absolutističnem načelu. Pač pa se je v nekaterih državah uveljavila po vojni vlada močne roke, diktatura, ki se veže ali na posamezno osebo, stranko ali stan. Vzglede je dovolj:

Mussolinijeva Italija, Pangalosova Grčija, Primo di Rivera in Piłsudski s svojimi vojaškimi privrženci na Španskem in Poljskem in pa diktatura komunistične stranke v Rusiji. Toda vsakdo mora uvideti, da diktatura, ki se veže na osebo, propade najkasneje s smrtjo te osebe. Diktature pa, ki se vežejo na stan ali stranko, nujno podleajo razvojnim tendencam splošnega človeškega življenja in ker to vedno stremi k izenačenju vsaj političnih pravic, morajo prej ali slej zopet privedi nazaj k demokraciji. Diktatura torej v vsakem slučaju pomenja le kratkotrajen prehod in se za današnjega stanja človeške miselnosti nikakor ne more ustaliti in zakoninčiti.

Če je naš parlament slab, s tem še ni obsojen parlamentarizem. In če je naš parlament slab, je lahko še slabši absolutizem in še slabjša diktatura.

Parlamentarizem kot izraz demokracije predstavlja danes višek političnega razvoja človeštva. In parlamentarizem le ne, da se ni preživel, parlamentarizem niti še ni, vsaj pri nas še ne, dovolj dolgo živel, da bi lahko zadostil nalogam, ki se stavljajo vanj.

Demokracija pomenja vlado ljudstva in naša narodna skupščina je izraz ljudske volje. Ljudsko voljo pa formalno zastopajo stranke. In če je v naši narodni skupščini danes vse gnilo, se je ta gniloba razpasla tam le vsled tega, ker je vse gnilo v naših starih političnih strankah. Naše ljudstvo pa je danes še nezrelo dovolj, da te gnilobe deloma ne vidi, deloma ne ve, kako bi jo odstranilo.

Ni se torej preživel parlamentarizem, preživele pa so se vladajoče naše stare politične stranke. In tukaj je treba pričeti z delom za ozdravljenje naše narodne skupščine. Iti med ljudstvo in ga poučiti o njegovi moči in njegovi dolžnosti, o njegovih pravicah in načinu, kako te pravice uveljaviti — to je edini izhod iz bolnega stanja sedanosti k polnovrednemu parlamentarnemu delu.

Na eni strani zrelo ljudstvo, pravilno razumevana demokracija in polnovreden parlament, na drugi strani srednjeveški absolutizem in staroveška diktatura. In prav lahko je odgovoriti na vprašanje:

Naprej ali nazaj?!

Politični pregled.

Premoženje ministrov in uradnikov. Demokracija so predložili narodni skupščini zakonski predlog, ki naj izpopolni čl. 4 uradniškega zakona. Po tem predlogu bi bila država potom sodišča vsak čas upravičena zahtevati od svojih uslužbencev, da dokažejo, kako so prišli do svojega premoženja. Dalje so tudi državni ministri, aktivni, na razpoložanju in v pokoju ter narodni poslanci dolžni izkazati izvor svojega premoženja, če to zahteva 25 narodnih poslancev in odobri to zahtevo narodna skupščina. — Predlog je očitno naperjen proti onim, ki bi bili osumljeni koruptivnih dejanj.

Nettunske konvencije. Pred Narodno skupščino je v razpravi zakonski predlog o ratifikaciji raznih konvencij, ki naj uredi obmejne, konzularne, prometne in druge odnose med Italijo in Jugoslavijo. Konvencije so bile podpisane že meseca avgusta l. 1924 pod vlado Ljube Davidoviča in je Italija stalno pritiskala na to, da se ratificirajo. S konvencijami dovoljuje Jugoslavija Italiji velike koncesije in kot mirovni dogovori tudi konvencije z Italijo niso za nas najugodnejše. V konvencijah je določba, da ima Italija pravico zaposliti v italijanskih podjetjih v naši državi svoje delavstvo. S to določbo bi bila posebno v Dalmaciji na stečaj odprta vrata importu italijanskega delavstva. — Vladna večina se je odločila, da glasuje za ratifikacijo nettunskih konvencij.

Stanovanjski zakon. Vlada bo predložila narodni skupščini predlog, da se stanovanjski zakon podaljša še za eno leto. S predlogom o podaljšanju stanovanjskega zakona pa bodo združena še razna druga določila, ki razširjajo pravice hišnih posestnikov. Stanovanjsko zaščito bodo odslej uživali le še drž. nameščenci, upokojenci, delavci in invalidi. Stanovanja s tremi sobami sploh ne bodo več zaščiteni.

Manifestacijski shod v Kragujevcu pripravlja za prihodnji mesec radikalna stranka. V Kragujevcu bi nastopil kot glavni govornik Nikola Pašić. Pričakuje se, da bo na tem shodu podal N. Pašić smernice bodoče politike radikalne stranke. Tako vladna večina kot opozicija omenja v svojem tisku, da bo shod v Kragujevcu velikega pomena za današnjo politično situacijo v državi. Prav verjetno je, da bo na shodu zahteval N. Pašić da se razpišejo volitve ker je sedanjí parlament delanezmožen in radikalno-radličevska koalicija neiskren stvar.

Sprememba verzajske pogodbe. Pred narodno skupščino je bil predlog, da se na podlagi sklepov mednarodne konference dela spremeni čl. 393 verzajske pogodbe, ki spolnjuje mednarodno organizacijo dela. Predlog je bil soglasno sprejet. Pri tej priliki se je na vlado ponovno apeliralo, da naj vendar že predloži narodni skupščini v ratifikacijo mednarodne konvencije o delu. Po ver-

zajski mirovni pogodbi bi morala vlada v roku 18 mesecev predložiti konvenciji narodni skupščini v ratifikacijo. Sedaj je pa minulo že sedem let in vlada še ni našla časa in prilike, da bi narodni skupščini predložila konvencije. To reakcionarno postopanje vlade je vsekakor obsojanja vredno in nas kaže zelo v čudni luči v inozemstvu.

Sestanek Male antante se vrši te dni na Bledu. Navzoči so češkoslovaški zunanji minister dr. E. Beneš, romunski zunanji minister Mitilineu in jugoslovanski zunanji minister dr. Ninčić.

Beleške.

»Veliki radikalni zbor v Mariboru.« Pod tem naslovom prinaša beogradsko »Vreme« poročilo o radikalnem shodu v Mariboru in pravi uvodoma, da imajo slovenski radikali v samem Mariboru tisoč organiziranih članov, v mariborski oblasti pa nič manj kot 120 organizacij. Kakor je videti so mariborski radikali pošteno potegnili poročevalca »Vremena«!

SLS vicekonzul. V Düsseldorfu je bilo poverjeno vodstvo vicekonzulata Franu Barletu. Minister dr. Žerjav je svojčas prosil zanjega ministra, da premesti Frana Barleta, ker je eksponent SLS in podpiratelj klerikalnega agitatorja Janeza Kalana iz Ljubljane. Na nedopusten način je prišlo uradno pismo ministra dr. Žerjava v roke »Slovenčevega« uredništva, ki je pismo priobčilo in obenem potvorilo stavek, kjer se govori o nastavitvi novega vicekonzula, ki naj bi obvladal srbohrvatski in slovenski jezik. »Slovenec« je trdil, da je minister dr. Žerjav v pismu napisal, da je zahteva od novega vicekonzula znanje slovenskega **dialekta**. Na podlagi besede »dialekt« je pričel »Slovenec« glavno debato in dokazoval, da vodja SDS ne prizna **slovenskega jezika**. »Jutro« je na to dokazalo, da je »Slovenec« potvoril besedilo pisma in da je v originalu stalo, da se zahteva znanje slovenskega jezika, ne pa dialekta. Značilno je za moralo slovenskega katoliškega tiska, da se poslužuje falzifikator v boju s političnim nasprotstvom. — Sicer pa pri celi zadevi ni najbistvenejše, ali se gre pri düsseldorfškem konzulu za jezik ali dialekt, važnejše je, da bi »Slovenec« dokazal, da premestitev ni bila upravičena zato, ker se je Barle korektno obnašal kot uradnik zunanega ministrstva. Soglasni smo s »Slovencem«, da se ne sme nobenega državnega uradnika preganjati radi njegovega političnega naziranja. Gotovo je pa, da mora biti posebno uradnik **zunanjega ministrstva** v tujini strogo nestranski. Zanimivo bi bilo zvedeti, kako se bo ubranil »Slovenec« očitkov, da je imel Barle najožje stike z SLS-agitatorjem v Düsseldorfu Kalanom, o katerem je znano, da je prava nesreča za slovenske izseljence-delavce. To poglavje naj načne »Slovenec«.

Nacijonalni škandal. Klerikalci so se zavzeli, da je ministrstvo notranjih del izdalo naredbo za kočevski okraj, da se smejo stranke, ki ne znajo dovolj slovenski, posluževati v uradih nemščine. »Gottscheer Zeitung« se iskreno zahvaljuje poslancu Škulju, da je v ministrstvu interveniral v prilog naredbe. — V Italiji so ukinili slovenski pouk v šolah, na Koroškem je slovenski jezik brezpraven tako v šoli kot v uradu, pri nas se pa slovenske stranke klanjajo peščici Nemcev samo za borih par glasov ob volitvah. Kje je nacionalni ponos?

Šviga-švaga politika. V pondeljek je poročal »Narodni dnevnik«, da so na mariborskem radikalnem shodu morali govorniki »radi spontanega pritrevanja in aplavza prekinjati svoje jedrnatе govore«. Navzlic temu pa, da se je še v pondeljek »Narodni dnevnik« divil »nepričakovano krasno uspelemu shodu« v Mariboru je že v torek iz »višjih« ozirov oznanil, da je vse govorenje srbskih radikalov po Sloveniji od muh in da naj ostanejo kar lepo v Beogradu, kajti slovenski narod ve, »da mu more koristiti le slovenska stranka«. »Narodni dnevnik« piše torej v pondeljek tako, v torek drugače, v sredo zopet tako itd....

Po drugih državah.

Težki dnevi na Češkoslovaškem. V češkoslovaškem parlamentu je razprava o uvedbi poljedelskih carin izzvala v politični javnosti največje vznemirjenje. Združile so se vse socialistične skupine, da preprečijo sprejetje poljedelskih carin, ki značijo za konsumenta podraženje življenjskih potrebščin. Proti socialističnemu bloku se je postavil v bran meščansko-agrarni blok, katerega so podpirali tudi Nemci. Ravno s podporo Nemcev je postal meščansko-agrarni blok številnejši od socialističnega in dosegel, da je bil zakon o poljedelskih carinah sprejet s 157 proti 111 glasovom. Razprave v parlamentu so bile zelo burne in tako velikih kralvalov še ni bilo v češkoslovaškem parlamentu. Komunisti so v Pragi sklicali tudi več javnih shodov. Ponovno je prišlo do spopadov med policijo in demonstranti. Več oseb je bilo težko ranjenih, veliko število demonstrantov aretiranih. Prihodnje dni bo razpravljala češkoslovaški parlament o zvišanju plač uradnikom in duhovnikom. Zvišanju plač duhovnikom se bodo uprle vse socialistične stranke in zopet je pričakovati burne dneve v parlamentu. Češkoslovaški narodni socialisti odločno zahtevajo, da demisionira uradniška vlada. Edino zunanji minister dr. Beneš je član parlamenta. Poslanski klub češkoslovaških nar. soc. poslancev in senatorjev je sklenil, da mora dr. Beneš demisionirati, da tako povzroči padec vlade. Dvomljivo pa je, če se bo dr. Beneš iz zunanje-političnih razlogov odzval takoj pozivu svojih tovarišev v parlamentu.

Novo poljsko vlado je zopet sestavil Bartel. Izmene so se izvršile samo v dveh resorih: nov je finančni minister in trgovinski minister. Sicer ima pa še naprej Bartlova vlada značaj vlade strokovnjakov. — Poljska vlada je izdala oficijelni komuniké o številu Poljakov, ki živijo v inozemstvu. Po tej statistiki je Poljakov v Zedinjenih državah ameriških 3 milijone, v Nemčiji 1.400.000, v Rusiji 900.000, na Francoskem 500.000, v Kanadi 450.000, v Litvi 200.000, na Češkoslovaškem 180.000, v Braziliji 160.000, v Rumuniji 60.000, na Angleškem 50.000, v Avstriji 20.000, v Kraljevini SHS 15.000 (v Bosni) in še v raznih drugih državah. Poljaki raztreseni po celem svetu imajo 165 časopisov, 1400 ljudskih šol s 300.000 učenci, 23 srednjih šol s 4700 učenci. Skupno vseh Poljakov je na svetu 28 milijonov. Zanimiva je tudi statistika, ki navaja organizacije v poljski republiki. Najštevilnejša je organizacija strelske zveze, ki šteje 300.000 članov. V vsakem večjem

kraju obstoji strelska zveza, ki je vojaško organizirana po vzoru legijonarskih organizacij. Strelske zveze je organiziral Pilsudski, kateremu so bile tudi na razpolago pri izvedbi revolucije, ki je nedolgo temu vrgla številni vladni sistem.

Razcep Zveze narodov. Brazilija je izjavila, da ne sodeluje več v Zvezi narodov. Kakor znano je Brazilija zahtevala stalno mesto v Svetu Zveze narodov. Ker se njeni zahtevi ni ugodilo, je izstopila iz Zveze narodov. Sicer je pa bila afera s stalnim mestom v Svetu Zveze narodov samo povod za Brazilijo, da je zapustila Ženevo, kajti vzrok za ta njen korak je iskati vse drugje. Brazilija je bila v Zvezi narodov samo vsled političnega prestiža, dočim je politično in ekonomsko imela svoj poglavitni interes, živeti v dobrih odnosih z Zveznimi državami ameriškiimi. Zvezne države pa niso hotele vstopiti v Zvezo narodov, ker zavzemajo stališče, da je Zveza narodov izključno le evropska tvorba, kjer pa nimajo ničesar iskati Amerikanci. Zvezne države propagirajo sedaj načrt, da ustanove lige narodov po kontinentih: za Evropo, Ameriko in Azijo. Te kontinentalne lige bi potem skupno razpravljale zadeve, ki jih interesirajo, dočim bi se vsa ostala vprašanja reševala izključno le v kompetenci dotične kontinentalne lige. Očividno si je sedaj Brazilija tudi osvojila načrt Zveznih držav in porabila ugodno priliko, da zapusti Zvezo narodov.

Autonomistični pokret v Alzaciji in Loreni. Katoliški listi v Alzaciji in Loreni so priobčili manifest, kjer se izrekajo za avtonomijo Alzacije in Lorene. Avtonomistično gibanje so začeli pristaši klerikalne stranke, podpirani od Nemcev, ki računajo s tem, da bodo imeli večjo besedo v mali avtonomistični Alzaciji in Loreni, kakor pa v centralistični Franciji.

Protest radi sovjetskega denarja. Angleška vlada je protestirala v Moskvi, ker je bil iz sovjetskih krogov poslan denar za štrajkujoče rudarje. Angleška vlada smatra pošiljanje denarja za nedopustno vmešavanje tuje vlasti v notranje zadeve Angleške.

Maroško vprašanje. V Parizu je pričela zborovati špansko-francoska konferenca, ki naj reši maroško vprašanje in ugotovi predvsem francosko in špansko cono, upravo Rifa in kraj, kamor se naj pošlje v prognanstvo Abd-el-Krim. Kakor se poroča, pošljejo Abd-el-Krima z njegovo obitelji v prognanstvo na Madagaskar. Ostale vodje riških upornikov nastanijo po raznih francoskih kolonijah.

Mladinski vestnik.

Kongres češkoslovaške socialistične mladine.

Prošli teden se je v Brnu vršilo glavno zborovanje delegatov češkoslovaške socialistične mladine, ki je v svojih organizacijah združila na desettisoče mladih čeških proletarcev. Zborovanje je sijajno uspelo in resolucije, ki so bile sprejete, kažejo globoko poznavanje narodovih potreb in trdno voljo boriti se do zmagovitega konca za udeležitev narodno-socialističnega programa. Za predsednika je bil zopet izvoljen poslanec Emil Špatny. Zborovanja se je udeležil tudi br. Vaclav Klofač, ki je v krasnem govoru očrtal cilje mladine. Po njegovem govoru je mladina na svojo vest in pri spominu na mučenike narodnega socializma prisegla zvestobo stranki in njenemu voditelju Klofaču, kar je jasen odgovor vsem onim nasprotnikom, ki so hoteli napraviti razdor med stranko in njeno mladino.

Omenili smo že, da so bile na zborovanju sprejete izredno globokomiselné in tehtno preudarene resolucije. Naj v kratkem posnamemo njihovo vsebino.

V politični resoluciji izjavlja mladina, da stoji brezpogojno za programom svoje materinske stranke. V prvi vrsti bo gledala na to, da se ohrani trdna in določena črta socializma, ki ga mladina stavi nad vse ostalo. Odklanja pa združitev s socialno demokracijo, ker stranka še ni dopolnila svojega poslanstva. Odklanja komunistično in fašistično diktaturo, ker smatra demokracijo za najučinkovitejšo metodo v svrhu uresničenja delavskih zahtev. Glavno orožje proti komunizmu in fašizmu pa je poštna in programatična socialistična politika, katero mora stranka vedno voditi.

V vajeniško-strokovni resoluciji zahteva mladina izboljšanje položaja vajencev. Posameznih zahtev vsled pomanjkanja prostora tu ne moremo naštevati.

Najvažnejša pa je obsežna kulturna resolucija, ki se bavi z vsemi osnovnimi življenjskimi vprašanji. Deli se na organizatorni, taktični in idejni del. Prvega preidemo. O taktičnem delu pa pravi resolucija: »Protiklerikalni boj se mora voditi z vsemi sredstvi. Silne besede ne pomagajo, črna nevarnost kljub njim ali celo radi njih raste. Treba je brez zlih besed poštno in pravično poučevati o pravih ciljih klerikalnih činiteljev in njihovih fanatičnih pomagačev, ker edino to pomaga. Protiklerikalni boj ne sme biti samo bleščeče geslo, temveč dolžnost, diktovana po smislu zgod-

Socialna zaščita matere in otroka.

Socialna zaščita matere in otroka je zelo važno vprašanje. Oglejmo si to vprašanje, v kakšni obliki se je reševalo nekdanj in sedaj in kako stoji z njim pri nas in v drugih državah.

Pojem o zaščiti matere in otroka

se je v zgodovini človeštva znatno menjal. V prastarih časih ni bilo niti govora o kakih pravicah žene in otroka. Institucija zakona sploh ni bila znana in otroci so pripadali materi in njenemu rodu. Mož ne vodi žene k sebi, temveč hodi k njej. Žena je poiskala sebi in svojim otrokom zaščito pred vremenskimi neugodami in divjimi zvermi in to zatočišče je mož uporabljal za svoje skrivališče in shrambo svojega plena. Šele ko so narodi pričeli obdelovati zemljo in udomačevati živali, pričlenja mož jemati ženo k sebi, ker mu postaja vedno bolj potrebna. V tej dobi se pričlenja razvijati tudi zasebno lastništvo. Oče sedaj želi zapustiti otrokom pridobljeno imetje. Zveza med žensko in moškim postaja trajna, nastaja zakon. Pri tem pa žena izgublja svojo svobodo in postane lastnina onega moža, katerega je vzela. Roditi mu mora zakonito, zdravo deco, ki mu bo pri delu v pomoč. Pohabljenih in bolehnih otrok mož

ne mara. Taki otroci se izpostavljajo divjim zverem ali pa se kar pobijejo. V Lacedemoniji so jih metali iz kriba Tajgeta v globok prepad. Tudi filozofi starega veka kot na primer Platon, Sokrat in Aristotel odobravajo ubijanje otrok. Šele z nastankom države je prišlo v tem pogledu do prve socialne naredbé, da se s prepričenjem ubijanja otrok poveča število vojakov. V Periklejevi dobi nahajamo v Atenah že zavod, v katerem so se nezakonski otroci odgajali za državne službe.

V starem Rimu je imel oče kot glava družine — pater familias — vso oblast v hiši. On odloča, ali se novorojeno dete sprejme za člana rodbine ali se zavrže. Zavrženi otrok postane suženj. Nekateri odlični Rimljani so stremeli za tem, da popravijo kolikor mogoče bedni položaj dece. Pričetkom I. stoletja po Kristusu je zapustil Plinij mlajši vse svoje premoženje za ustanovitev dečjega doma. V isto svrhu je zapustil državi svoje imetje tudi Caninij Rufo. Cesar Trajan je ustanovil več zavodov za odgojevanje zapuščenih otrok. Zanimiva je njegova odredba, da se mora ena osmina zapuščine uporabiti za odgojo nezakonskih otrok, kar odgovarja tudi današnjim zakonitim predpisom. V II. stoletju po Kristusu je cesar Antonij Pius ustanovil zavod za deklice, ki so se nazivale »puellae Faustinae« (Faustinine deklice, kot spomin na svojo ženo Faustino). Toda na te zavode se je kmalu pozabilo.

Šele pod vlado Konstantina Velikega v IV. stoletju zadenemo na razne socialne naredbé. Z zakonom je bilo odrejeno, da se morajo državni uradi brigati zato, da nikdo ne umre od lakote in da nikdo vsled siromaštva ne ubije svojih otrok. V zakoniku Teodozija II. se omenjajo tudi dobrodelné ustanove za siromašno deco. Iz teh zavodov so se razvile najdenišnice.

Z razširjanjem krščanstva se širi tudi zaščita žene in otrok, ker ima po krščanski veri tudi žena in otrok neumrjočo dušo. Knezoškoof Dartheus je osnoval leta 787 najdenišnico v Milanu. Odredil je, da se morajo otroci, ki se najdejo v bližini cerkve, oddati v to najdenišnico in vzgajati do 8. leta ter osvoboditi suženjstva.

Najdenišnice in dečji domi

pomenjajo pričetek socialne zakonodaje. Zanimiva je ureditev najdenišnice, katero je ustanovil papež Inocent III. v Rimu po vzgledu zavoda v Montpelieru, da s tem prepreči čisto utapljanje otrok v Tiberi. Na tej najdenišnici se je nahajala nekaka okretljiva omarica, kamor se je polagalo otroke in jih z obratom spravilo pod streho najdenišnice, ne da bi kdo vedel, kdo da je otroka prinesel. Brezvestni roditelji so se na ta način lahko rešili skrbi za svoje otroke.

Razmere so bile v vseh najdenišnicah narav-

vine in po smislu socialističnega pojmovanja družabnega življenja.

V idejnem delu izvaja resolucija: Politika je boj med nazorom in nazorom, idejo in idejo za prvenstvo in vlado. Politika predpostavlja znanje, zavestnost in trden, pošten značaj. Mladina mora značiti v politiki vedno napredek in kvas. Mladina odklanja vsak dogmatizem, tudi v lastni stranki. Socializem ni samo teorija, smereča k dosegu družabne in gospodarske pravičnosti, temveč tudi stremenje po moralni popolnosti posameznika in družbe. V gospodarskem oziru je treba odstraniti sedanje namezdno razmerje, v duševnem oziru pa je treba zamoriti sebičnost in stremenje po pravicah. Najboljše sredstvo za gospodarski boj je popolna društvena in strokovna organizacija. Socialistični boj ni samo boj materije, temveč tudi boj duha, zato je treba posvetiti vso pažnjo povišanju izobrazbe med proletarijatom.

Cela vrsta činiteljev: človek, rodbina, samouprava, celota, država, mednarodna in meddržavna združenja morajo stopiti v službo revolucije. Pod revolucijo pa se razume odločno postopanje v razvoju v smeri k socializmu, boj za socialno, gospodarsko in kulturno svobodo.

Glede vere ima vsako popolno svobodo, odklanjajo pa se odločno vse cerkve, ki stavljajo svoje nauke na dogmatične osnove.

Telovzgojna resolucija omenja ustanovitev lastne telovadne zveze Češkoslovaške občine junakov svobode. Cilj telesne vzgoje je ohranitev proletarijata pred degeneracijo, ki mu grozi od industrijalizacije sedanjega življenja in krepitev telesa in duha. Resolucija se dotakne tudi spolnega življenja, katero vprašanje se ne da rešiti s karajočimi pridigami, temveč z-odvrčanjem nevarnosti, iz katerih izhajajo nesreče. Tudi zahteva resolucija od mladine čim popolnejšo abstinenco glede uživanja alkohola in nikotina.

V vojaški resoluciji si zahteva demokratično armado pod kontrolo naroda. Armada mora služiti samo narodu in državi. Brezpogojno vztraja mladina na zahtevi, da naj vojna služba traja samo 14 mesecev. Protestira proti nameravanemu ukinitju volilne pravice vojakov.

V organizatorni resoluciji se navajajo sredstva za utrditev in razširjenje organizacij mladine in o tiskovnem njenem delovanju.

Navedli smo samo glavne misli in vendar: koliko je tu življenja, koliko notranje sile! Morda se ob priliki pobavimo z vsemi temi vprašanji podrobneje. Bratski češkoslovaški mladini pa k uspehu njenega zborovanja iskreno čestitamo.

Ustanovitev »Bratstva« v Ptuj. V torek 15. t. m. se je vršil ob 9. uri zvečer v prostorih go-

stilne »Društveni dom« v Ptuj sestanek, na katerem se je razpravljalo o ustanovitvi »Bratstva« za Ptuj in okolico. Sestanku, ki je bil prav dobro obiskan, je predsedoval br. Egidij Sigl, ki je po pozdravu navzočih podal besedo br. Kravosu. Br. Kravos je v daljšem izvajanju obrazložil pomen in namen mladinskega izobraževalnega društva ter poudarjal nujno potrebo ustanovitve »Bratstva« za Ptuj, kjer je mnogo naše mladine. Nje-

govo poročilo je bilo sprejeto z odobravanjem, nakar se je izvolil naslednji pripravljalni odbor: predsednik br. Vinko Šerona, učitelj; odborniki: Alojž Zemljčič, Mici Komac, Roza Svenšek, Pavla Babnik, Helenca Komac, Anton Medved, Egidij Sigl in Bogomir Petek. Po končani izvolitvi se je razpravljalo o nalogah, ki jih ima pripravljalni odbor poudariti za čimprejšnjo ustanovitev tega prepotrebega mladinskega društva.

Strokovni vestnik.

Vsem podružnicam Narodno strokovne zveze. Te dni je tajništvo dobilo nove izkaznice za članstvo, ki so prav lično izdelane. Na izkaznicah je tudi razvidna razdelitev članstva po razredih, članarina in podpore. Podružnice, ki želijo nove izkaznice, naj nam to pismeno sporočijo in navedejo število. Izkaznice lahko zamenjajo s starimi, tudi člani NSSZ in Unije. — Te dni je tajništvo razposlalo važno okrožnico, na katero je polagati vso važnost in se je po njej ravnati.

Zveza poljskih delavcev v Prekmurju. Narodno strokovna zveza je podvzela potrebne korake, da organizira tudi poljsko delavstvo, ki je danes prepuščeno na milost in nemilost svojim gospodarjem in živi najbednejše življenje. V nedeljo 13. junija se je vršil v gostilni pri Gorčanu v Križevcih informativni sestanek, katerega se je udeležilo veliko število poljedelskih in drugih delavcev. Na sestanku sta poročala strokovni tajnik **tov. Vladimir Kravos** iz Ljubljane in **tov. Jože Rožič** o pomenu in namenu strokovne organizacije. Na sestanku se je izvolil pripravljalni odbor zastopnikov različnih občin, ki ga tvorijo sledeči tovariši: Janez Hari, Jozef Kūčan, Janos Kūčan, Jurij Zavec, župan, Lajoš Kūrenya, Štefan Kūrenya, župan, Josef Talaber, Josef Hari, Adam Novak, Ludvik Kutos, Janez Luther, Janez Bačič in Janez Gergar, ki je prevzel vodstvo pripravljalnega odbora. Pripravljalni odbor bo sklical za v nedeljo 27. junija strokovni shod, ako dotlej poneha škrlatinka, ki ravnokar hudo razsaja v Prekmurju in so vsled tega vse javne prireditve prepovedane. Narodno strokovna zveza je s tem svojim korakom zopet pokazala, da bo v svoje okrilje sprejela res vse naše delavstvo. Poljsko delavstvo, doslej brezpravno in zapostavljeno bo dobilo v novi zvezi poljskih delavcev svojo zaščitnico. Želimo, da bi se te nove zveze oklenili vsi pošteni in narodno zavedni naši poljski delavci v Prekmurju.

Ruše pri Mariboru. Tukajšnja podružnica Narodno strokovne zveze, sam. del. strok. Unija, je

prirédila v ponedeljek 14. t. m. v gostilni Šmidhofer članski sestanek, ki je bil prav dobro obiskan. Sestanek je otvoril in vodil predsednik tamošnje podružnice **tov. Vrhovnik**, ki je pozdravil vse navzoče in podal besedo strokovnemu tajniku **tov. Kravosu** iz Ljubljane, ki je v nadenoučnem govoru orisal vse križe in težave našega delavstva, vso brezpravnost, ki vlada danes v naši socialni zakonodaji ter končno poudarjal namen in pomen narodno strokovnih organizacij in žigosal pogubno delo internacionalcev, ki največ škoduje domačemu delavstvu. Njegovo stvarno izvajanje so sprejeli zborovalci z burnim odobravanjem. Govoril je še **tov. Varšek**, nakar je **tov. Vrhovnik** zaključil lepo uspeli sestanek. Na sestanku je bilo navzočih precej neorganiziranih delavcev, ki so pokazali veliko zanimanje za našo organizacijo in pazno sledili izvajanjem našega strokovnega tajnika. Navzoč je bil tudi vodja socialnih demokratov, ki je molče odobral izvajanje našega poročevalca. Podružnica v Rušah v zadnjem času stalno napreduje, kar zopet in znova dokazuje, da je delavstvo sito različnih internacional, pa bodisi črnih ali rdečih, in vstopa v svojo narodno strokovno organizacijo.

Hoče pri Mariboru. Naš strokovni tajnik **tov. Kravos** je te dni obiskal tudi nas ter se prepričal o resni potrebi po ustanovitvi podružnice Narodno strokovne zveze v Hočah. Vstopil je v stik z različnimi našimi zaupniki, ki bodo šli na delo, da dobimo v kratkem novo postojanko v Hočah, ker bomo ustanovili podružnico NSZ, v kateri se bodo zbrali vsi narodno in socialno čuteči delavci iz Hoč in okolice.

Ptuj. Podružnica Narodno strokovne zveze je imela v torek 15. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih Društvenega doma svoj članski sestanek, kateremu je predsedoval predsednik podružnice **tov. Sigl**. Na sestanku je obširno poročal o vseh aktualnih delavskih vprašanjih strokovni tajnik **tov. Kravos** iz Ljubljane. V daljšem izvajanju se je dotaknil vseh krivic, ki se dogajajo danes našemu

nost strašne. Umrljivost otrok je znašala do 90 odstotkov. Otroci so se nadzirali samo v upravnem pogledu, dočim se za njihovo zdravstveno stanje ni nikdo brigal.

Ze v XIV. stoletju se pričenjajo ustanavljati porodnišnice za nezakonske matere,

da se jim na ta način pomaga in se jih vrne v naročje katoliške morale. Tudi v teh zavodih so bile razmere zelo slabe. Veliko žensk je obolelo, mnogo jih je pomrlo, posebno v zimskih mesecih. Ena najstarejših ustanov te vrste je bil Hotel-Dieu v Parizu. V XVII. stoletju se je istotam ustanovila znamenita najdenišnica po inicijativi pobožne vdove, kateri se je smilila siromašna deca in ki je zapustila svojo hišo v ta namen. Žalibog je bil dom kmalu prenapolnjen, in v njem so nastale take zdravstvene razmere, da je večina otrok, ki je našla tamkaj zavetišče, pomrla. Pozneje se je zavod preselil v drug kraj in se s pomočjo velikodušnih darov reorganiziral.

Kako pa izgleda pri nas?

V skladu s predpisi naše ustave se je leta 1922 izdelal zakon o zaščiti dece in mladine. Po tem zakonu se je pri ministrstvu za socialno skrbstvo ustanovil poseben

oddelek za zaščito dece in mladine,

ki ima nalogo, da:

1. vodi vse posle, ki se nanašajo na vzgojno, pravno in materialno skrbstvo za deco in mladino;

2. nadzira delo samoupravnih in privatnih organov in ustanov v tem pogledu;

3. podpira zasebno inicijativo;

4. osnavlja dečje dome v prvi vrsti za dojenčke, bolešno, nemoralno in zapuščeno deco.

Krajevne ustanove se vzdržujejo z doprinosi samoupravnih edinic, dobrovoljnimi prispevki in po potrebi pomaga država. Zaščitni organi morajo eventuelno sodnijskim potom prisiliti one, ki so po zakonu dolžni skrbeti za otroke, da izvrše svojo dolžnost. Pomagalo se bo otrokom z denarjem, obleko in obutvijo. Po tem zakonu štiti socialno ministrstvo deco v socialnem pogledu, dočim se mora za zdravstveno zaščito brigati ministrstvo narodnega zdravja. Znatno bolje bi bilo, če bi bila vsa zaščita dece centralizirana v enem samem uradu, kjer bi se uradovalo brez birokratizma, ker birokratizem onemogočuje brzo pomoč. Socialno delo pa čestokrat zahteva trenutno pomoč, ker sicer prihaja prepozno.

Važno je,

da se z zaščito dece prične že pri nosečnosti.

Znanstveno raziskavanje je namreč dokazalo, da matere, ki do poroda težko delajo, rode čisto

prezgodaj in da so njihovi plodovi slabše razviti. Vsled tega je potrebno, da se ženam prepove delo v zadnjih mesecih pred porodom. To je v gotovi meri v naših zakonih tudi izvedeno. Zakon o zaščiti delavcev iz leta 1922 odreja, da je ženam zabranjeno vsako delo v obrtnih, industrijskih, trgovskih, prometnih, rudarskih ali tem sljčnih podjetjih dva meseca pred in dva meseca po porodu. Za ves čas bolehnosti, ki je v zvezi s porodom jim pripadajo vsi prispevki, ki jim pritičejo po odredbah zakona za zavarovanje delavcev v slučaju bolezni.

Isti zakon tudi odreja, da ženska, ki je rodila, ne sme biti od delodajalca odpuščena, čeprav bi njeno bolovanje trajalo dalje od dveh mesecev. Zasebna nameščenka je zaščitenka preko raznih društev, kot n. pr. Merkurja. Žalostno pa je, da uradniški zakon uradnikove žene niti zdaleka ne štiti tako kot bi bilo treba. V tem zakonu je odrejeno, da ima državna uradnica pri porodu pravico na enomesečen dopust in to je vse. Država pa bi morala svojim uradnicam in ženam svojih uradnikov dati vsaj iste pravice in isto zaščito, ki jo je dala delavkam in delavskim ženam. Saj je oba zakona izdala ista država.

Kar se tiče zaščite dece, imamo v uradniškem zakonu nekaj važnih odredb, ki omogočajo materam, da same doje svoje otroke. Isti zakon pred-

delavstvu in proti katerim je brez vsake odporne sile. V zvezi s tem slabim položajem je poudarjal potrebo ojačenja strokovnih organizacij in dajal nasvete, kako se naj podružnica po Ptuj in okolici razširi. Njegovo izvajanje so zborovalci vzeli z odobravanjem na znanje. Ker se je pokazala nujna potreba po rednih tedenskih članskih sestankih, je odbor sklenil, da bo odslej redno prirejal take sestanke, na katerih bo vsaj enkrat mesečno poročal po en delegat iz Ljubljane.

JESENICE. Podružnica Narodno soc. strok. zveze na Jesenicah priredi v nedeljo, dne 20. junija t. l. ob 9. uri dopoldne v prostorih »Bratstva« pri Vipavcu na Savi strokovni shod. Na shodu poroča tov. dr. Joža Bohinjec o enotni fronti narodnega delavstva in o stališču Narodno strokovne zveze napram drugim organizacijam. Z ozirom na važnost dnevnega reda, pozivamo vse brate in sestre, da se udeležijo tega zborovanja kar najštevilneje. V nedeljo vsi na shod!

Lajtersperg pri Mariboru. Prilike med tukajšnjim delavstvom so nadvse obupne. Od delavca se danes zahteva za mal denar veliko dela, pri tem je delavec še izpostavljen različnim šikanam svojih delodajalcev. Pri vsem tem bednem stanju je delavstvo po ogromni večini brez vsake organizacije in je zato Narodno strokovna zveza podvzela korake, da ustanovi v Lajterspergu svojo podružnico. V torek 15. t. m. je bil med nami strokovni tajnik tov. Kravos iz Ljubljane, ki si je ogledal naše prilike in razmere in nam obljubil vso pomoč, da si v kratkem ustanovimo svojo strokovno organizacijo, podružnico Narodno strokovne zveze. V najkrajšem času skličemo sestanek de-

lavstva in vabimo že sedaj vse delavstvo, da se tega sestanka udeleži v kar največjem številu.

Sestanek Narodno strokovne Zveze v Hrastniku. V nedeljo 13. t. m. se je vršil v Hrastniku prav dobro obiskan sestanek narodnega delavstva, katerega je sklical pripravljalni odbor Narodno strokovne Zveze. Zborovanje je vodil tovariš Rešek, ki je uvodoma pozdravil številno navzoče tovariše in pojasnil pomen zborovanja. Nato je poročal predsednik Narodno strokovne Zveze tov. Rudolf Juvan. Podrobno je razpravljajal o razmerah v revirjih, pojasnil razliko med našo in nasprotnimi organizacijami. Z največjim navdušenjem so zborovalci sprejeli poročilo o enotni fronti narodnega delavstva. Podal je jasno sliko o poslovanju Delavske zbornice ter ovrgel razne trditve nasprotnikov. Pozivljajal je delavce, da se združijo v narodno strokovni zvezi, ki je edino prava zastopnica slovenskega delavstva. NSZ si je nadelo nalogo, da pozitivno dela pri vseh važnih delavskih vprašanjih, ter odklanja vsa demagoška gesla, od katerih delavstvo ne more imeti koristi. Poročilo tov. Juvana je bilo z odobravanjem sprejeto, kar je dokaz, da tudi hrastniški delavci pravilno razumevajo pomen narodno strokovne zveze. Nato je zborovalce pozdravil v imenu podružnice Narodno socialne strokovne Zveze v Ptuj tov. podžupan Blažek. Po sestanku se je izvolil pripravljalni odbor, ki ima nalogo, da skliče v najkrajšem času ustanovno zborovanje Narodno strokovne Zveze. Z veseljem ugotavljamo, da število članov NSZ narašča z vsakim dnevom ter se je število podružnic v zadnjih treh mesecih že podvojilo.

cij. Načelstvo NSS pozivlja vse zastopnike organizacij mariborskega okrožja, da se konference polnoštevilno udeležijo.

Okrožna konferenca NSS za ljubljansko (kranjsko) oblast se vrši v nedeljo 27. junija t. l. ob 10. uri dopoldne v spodnjih strankinih prostorih Narodnega doma v Ljubljani. Vabila vsem organizacijam so bila te dni razposlana z navedbo dnevnega reda. Načelstvo pozivlja vse delegate krajevnih, političnih, strokovnih in mladinskih organizacij, da se ustanovne konference polnoštevilno udeležijo. Eventuelne predloge za okrožno konferenco naj pošljejo organizacije vsaj tri dni prej strankinemu načelstvu.

Okrožna konferenca NSS za mesto Ljubljana se je vršila v sredo 16. t. m. v spodnjih strankinih prostorih Narodnega doma. Nadaljevanje te konference se bo vršilo v četrtek 24. t. m. ob 8. uri zvečer v istih lokalih. Pozivamo vse izvoljene delegate in ljubljanske strankine funkcionarje, da se te konference polnoštevilno udeležijo, ker bo na dnevnem redu med drugim tudi volitev vodstva ljubljanskega mestnega okrožja.

»Brezalkoholna Produkcija«, Ljubljana, Poljanski nasip 10/36 pošlje vsakemu naročniku »Nove Pravde« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj, ne bo Vam žal!

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG
D. D. V LJUBLJANI

prodaja premog

iz slovenskih premogovnikov
vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo.

Inozemski premog in koks
vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča češko-slovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete.

NASLOV:

PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG D. D. V LJUBLJANI, MIKLOŠIČEVA CESTA 15/II.

ZAHTEVAJTE POVSOD „NOVO PRAVDO“!

Iz NSS.

Seja izvrševalnega odbora NSS se je vršila v nedeljo 13. t. m. v Ljubljani v spodnjih strankinih prostorih v Narodnem domu. Sejo je vodil strankin načelnik tov. R. Juvan in je podal pregledno poročilo o delu stranke od delegatskega zbora naprej. Tov. Ivan Hiter je podal obširno in izčrpno poročilo o notranjem položaju stranke. Dotaknil se je vseh vprašanj, ki so danes predmet razpravam v krajevnih organizacijah. Po njegovem poročilu se je razvila debata, katere so se udeležili posamezni člani izvrševalnega odbora, predvsem tov. dr. Politeo, Est, Tavčar, Korošec, Šireclj, Kozinc in dr. Sprejet je bil predlog poročevalca tov. Hitra, ki obsoja nedisciplinirano nastopanje nekaterih krajevnih organizacij in se načelstvo pooblašča z najdalekosežnejšimi ukrepi.

Sklenilo se je tudi, da se izredni strankin delegatski zbor ne skliče, ker je istega zahtevalo samo ena šestina krajevnih organizacij, medtem, ko je ogromna večina organizacij proti sklicanju. Po nekaterih vsestranskih pojasnilih je tov. načelnik zaključil sejo, ki je trajala nad tri ure. Na seji izvrševalnega odbora je dobilo strankino načelstvo popolno zadoščenje. Opažati je bilo, da vlada absolutna volja obdržati enotnost v stranki, kar je za bodoče delo tudi potrebno.

Okrožna konferenca NSS za mariborsko oblast se vrši v nedeljo 20. t. m. ob 10. uri dopoldne v prostorih krajevnice organizacije NSS v Mariboru, Grajski trg 1. Na konferenci bodo zastopniki načelstva, izvrševalnega odbora in delegati političnih, strokovnih in mladinskih organiza-

videva otroško zatočišče, katerega morajo podjetniki zgraditi in vzdrževati v neposredni bližini podjetja. Te zakonske odredbe so zelo moderne in dobre, ko na žalost še niso nikjer izvajane.

Zadnja leta se je pričela pri nas razvijati tudi **socijalno-zdravstvena zaščita dece.**

Njena naloga je, da obdrži pri življenju čim večje število otrok, ter da jih napravi za zdrave in sposobne člane naše družbe. Postaja za svetovanje materam in zaščito dece, tako zvani dispanzerji, vrše to delo. One nadzirajo vso nezakonsko in zapuščeno deco, sirote in vse ostale otroke, ki so zaščite potrebni. Njihova naloga je poleg tega, da širijo higijeno med narodom in na ta način čuvajo narodno zdravje. To nalogo vrše s pomočjo strokovno izobraženih sester, ki posečajo matere takoj po porodu in jih opozarjajo na važnost dojenja in nege deteta. One pozivljajo matere, da naj redno posečajo dispanzerje, kjer raste otrok pod zdravniškim nadzorstvom in kjer se jih poučuje o pravilni negi, prehrani in odgoji otroka.

Po našem državnem zakoniku je oče dolžan skrbeti za nezakonskega svojega otroka. Navadno pa se ga mora k plačevanju alimentov prisiliti sodnijskim potom, kar traja večasih nekaj let. Avstrijski zakon ima v tem pogledu važno odredbo, da je oče dolžan že pred porodom položiti dolo-

čeno svoto za vzdrževanje otroka v prvih mesecih. Da bi se zaščitile otrokove pravice, se mu imenuje tutor (skrbnik), toda na žalost tutorji večkrat zanemarjajo svoje dolžnosti. Vsled tega so mnoge države uvedle poklicna tutorstva, ki zastopajo pravice otrok in s pomočjo dispanzerjev stalno nadzorujejo svoje varovance.

Kar se tiče

zaščite odraščajoče dece,

jo je treba deliti na zaščito dece pred šolo, v šolski dobi in po šolski dobi. Kar se tiče zaščite dece pred šolsko dobo, je storjenega še prav malo. Imamo nekaj igrališč, toda ta slabo odgovarjajo našim zahtevam. Njihova naloga bi bila čuvati deco, dokler je mati na delu, odgajati jo, privajati jo na čistost in red in jim dajati zadostno prehrano. Stati bi morala pod stalnim zdravniškim nadzorom, ker se samo na ta način da uspešno zaščititi otroško zdravje.

Zaščita šolske dece

obstoja 1. v stalnem zdravniškem nadziranju, kar je deloma pri nas že izvedeno, in 2. v nadziranju dece, ki je prepuščena sama sebi. Po vojni so se osnovala šolske poliklinike, ki nadzirajo zdravstveno stanje šolske mladine, opozarjajo roditelje na otrokovo zdravstveno stanje in prevzemajo

siromašno deco v zdravljenje. Bolehno deco pošiljajo v počitnicah v okrevališča, dajejo brezplačno zdravila, širijo med mladino higijeno in jim prožijo priliko češčega kopanja.

Ko otrok dovrši ljudsko šolo, se je treba odločiti za njegov poklic in sicer je treba najti poklic, ki mu najbolj odgovarja. To je velike važnosti za narodovo blagostanje in vsled tega bi se morala država za to brigati. V Nemčiji in mnogih drugih državah obstoje zavodi, kjer se preizkušijo sposobnosti vsakega posameznika. Pri nas to še ni izpeljano.

Toda tudi mladina, ki je že stopila v kak poklic, mora biti stalno zaščiten. Po zakonu o zaščiti delavcev je zabranjeno nočno delo ženskam sploh, in pa mladini moškega spola do 18. leta. Nedoletni pod 14. letom ne smejo biti zaposleni v industrijskih podjetjih in do 16. leta ne sme presegati njihova delovna doba 8 ur.

Poleg zdravstvene zaščite pa je treba vplivati na mladino tudi vzgojno s snovanjem čitalnic, športnih društev, mladinskih organizacij, večernih šol itd., kar je ogromnega pomena posebno za delavsko mladino.

Socijalno delo pri zaščiti matere in otroka je treba predvsem prepustiti ženskim rokam, ker tukaj je treba bolj od paragrafov toplega srca in socijalnega razumevanja.

Tedenske vesti.

— **Bolniško zavarovanje in državna uprava.** V finančnem zakonu za leto 1925 se nahaja člen, ki določa najnovejši način bolniškega zavarovanja zavarovanju obveznih državnih nastavljenecv, to so razni dnevničarji, rokodelci in drugi delavci. Doslej so bili ti uslužbenci zavarovani pri okrožnih uradih prav tako kakor drugi delavci. Državna uprava je plačevala en del, nastavljeni drugi del zavarovalnine. Imenovani finančni zakon pa določa, da se za te nastavljenecv oziroma delavce okrožnim uradom ne plačuje sploh nikake zavarovalnine, da pa ostanejo kljub temu zavarovani ter deležni vseh ugodnosti zavarovanja. Skratka: za te vrste državne nastavljenecv naj plačujejo v slučaju bolezni zavarovani privatni delavci in delodajalci oziroma okrožni uradi. Naše delavstvo, ki že itak plačuje veliko preveč raznih direktnih še več pa indirektnih davkov, naj prispeva in v svojo škodo vzdržuje v bolezni še ljudi, za katere bi morala skrbeti država. To je višek nesramnosti in direkten naskok na naše itak pasivne bolniške blagajne. Najbolj značilno pa je pri celi stvari sedaj to, da na ta način zavarovani delavci drž. ustanov na enkrat nikjer niso zavarovani, ker jim avtonomni okrožni uradi ne priznajo nobenih pravic do zavarovalnih ugodnosti. Dogodili so se že žalostni slučajji, da ostanejo oboleli državni nastavljenecv brez zdravniške pomoči, ne dobe ne bolniške podpore, ne plače in ne sprejme jih tudi nobena bolnica. Radovedni smo, kdo se bo za te ljudi pobrigal, še bolj pa, kaj bo sedaj ukrenil minister za socialno politiko?

— **Plače znižujejo.** Prva hrvatska štedionica v Zagrebu je sklenila znižati plače svojim uslužbencem za 20 odstotkov. Primeru hrvatske štedionice bodo sedaj gotovo sledili tudi drugi denarni zavodi. Privatne nameščence čakajo torej težki časi. Navzlic temu, da so cene življenskim potrebščinam še vedno iste, so že pričeli z znižavanjem plač.

— **Stanje bolnikov v Sloveniji.** V bolnicah v Sloveniji je bilo dne 29. maja 2966 bolnikov. V splošni bolnici v Ljubljani 568, v bolnici za ženske bolezni v Ljubljani 110, bolnica za duševne bolezni v Ljubljani 263 in bolnica za duševne bolezni na Studencu 432. Ostali bolniki odpadejo na druge bolnice.

— **Vojni grobovi.** Naša država se zelo malo briga za grobove onih vojakov, ki so padli v svetovni vojni in so pokopani izven meja naše države. Kjerkoli naletimo na vojne grobove, vsepovsod so grobovi jugoslovanskih vojakov najbolj zanemarjeni. Iz pijetete do vojnih žrtev in iz hvaležnosti do borcev, ki so dali svoje življenje za domovino, bi bila dolžnost vsega naroda, da okraši grobove v vojni padlih vojakov. Pri Solunu v Zeitinliku je pokopanih na tisoče naših vojakov, prav tako na otoku Krfu. Francozi, Italijani in Angleži so okrasili svoje grobove, le grobovi herojske srbske vojske in jugoslovanskih dobrovoljcev so zapuščeni. Te dni je te grobove obiskalo posebno odposlanstvo ministrstev, da ukrene vse potrebno glede okraska in oskrbe grobov. Upamo, da ne bo ostalo samo pri izletu komisije, ampak, da bo izletu sledilo tudi delo... Potrebno bi bilo, da bi se pobrigali za grobove slovenskih vojakov ob soški fronti. Slovenske žrtve svetovne vojne gotovo ne zaslužijo, da njihove grobove prerašča trava...

— **Letošnji ljubljanski velesojem** bo v primeri s prejšnjimi velesojmi nudil pestro sliko celokupne svetovne industrije, obrti in trgovine. Organizacija je letos razširjena in vabilu so se odzvali zlasti francoske tvrdke, ki razstavijo v velikem številu vse mogoče vrste blaga: fotografske aparate, damske fine obleke, galanterije, parfumerijo, konfekcijo za dame in otroke, nogavice, farmacevtsko, hranilno industrijo, poljedelske stroje. Pravtako bodo letoš prvič zastopane poljske firme, ki se zlasti zanimajo za slovensko industrijo. Razstavile bodo avtomobile, kolesa, motorna kolesa, damsko konfekcijo, svilene nogavice,

stroje. Vsekakor bo letošnji velesojem ena najmočnejših reprezentanc industrije, obrti in trgovine in se bo nudila trgovcem in obiskovalcem vseh stanov najugodnejša prilika, da si ogledajo porast svetovnega gospodarstva. Dolžnost Slovencev je pa še posebej, da pozdravijo na velesojmu francoske trgovce in poljske. Kakor znano je naša država v ozkih diplomatskih zvezah s Francijo in prav je, da stopimo z njo Slovenci v prijateljske trgovske odnose. Za cenen obisk je preskrbljeno. Permanentne legitimacije Din 30.—, družinske vstopnice Din 20.— za tri osebe in sicer za enkratni obisk, običajne vstopnice za enkratni obisk pa Din 10.— S permanentno legitimacijo je združena ugodnost polovične vožnje. Pri odhodu je treba kupiti cel vozni listek, ki mu potem velja za brezplačen povratek.

— **Poštna hranilnica.** S 1. julijem prične poslovati poštna hranilnica tudi v naši državi, kakor smo jo poznali svoj čas v Avstriji. Poštna hranilnica bo sprejemala hranilne vloge, kakor druge hranilnice ter jih tudi izplačevala pri vseh centralah poštne hranilnice, kakor tudi pri onih poštah, kjer se je doslej poslovano s čekovnim prometom. Poštna hranilnica je zelo važna in praktična inštitucija, ki nudi priliko varčevanja zlasti za male ljudi, predvsem praktična za one z nestalnim bivališčem, ker jim ni treba pri menjavanju bivališča dvigati hranilnih vlog, ampak jih lahko dvigajo po potrebi pri vsaki pošti. Najvišja vloga sme znašati v poštni hranilnici 25.000 Din, a se tudi ta lahko zviša s posebnim dovoljenjem ministrstva pošte. Hranilne vloge se tudi obrestujejo. Podrobna določila o hranilničnem prometu bo izdala podružnična poštne hranilnice v Ljubljani v posebni brošuri.

— **Letni čas.** S 1. julijem se tudi v naši državi uvede letni čas v vseh državnih uradih in na železnicah. 30. t. m. ob 24. uri bomo morali pomakniti naše ure za 1 uro naprej.

— **V pomorsko akademijo v Dubrovniku** se sprejme okrog 40 vajencev. Prijave je vpslati do 15. avgusta komandantu šole. Sprejemajo se samo kandidati z maturitetnim izpričevalom. Starost: ne izpod 17 in ne nad 21 let. Pouk se prične dne 1. oktobra in traja 3 leta.

— **Znano meniško republiko na gori Athos** je grški diktator Pangalos razpusil. Na gori Athos je bilo 5000 menihov. Samostanska kolonija je bila ustanovljena leta 968.

— **Podaljšanje sedanjega stanovanjskega zakona.** Glasom beograjskih vesti pripravljajo v vladi zakonski načrt za podaljšanje sedanjega stanovanjskega zakona. Uvesti pa nameravajo baje zopet nekaj sprememb v korist hišnim posestnikom. Tako bi se polagoma odpravila stanovanjska zaščita. Za omiljenje stanovanjske bede se pa od strani, ki je na mizeriji največ kriva, ne stori nič.

— **Italijanski teror.** Slovensko pevsko društvo Ilirija v Vipavi je hotelo prirediti veselico, na kateri bi se pele slovenske in hrvatske pesmi. Oblast je pa veselico prepovedala, ker je mnenja, da se v Vipavi javno ne sme peti ne slovenski, še manj pa hrvatski...

— **Dijak je napadel profesorja z nožem.** V četrtem razredu sarajevske gimnazije je dijak Milovan Bilčar zahteval od svojega profesorja matematike, da ga pred končno kvalifikacijo še enkrat izpraša. Profesor je prošnjo odbil, nakar se je dijak zakadil vanj, ga podrl na tla in dvakrat sunil z nožem. Ranjenega profesorja so prepeljali v bolnico, dijaka pa na policijo, kjer je izjavil, da je imel namen ubiti profesorja.

Ljubljana.

— **Prodaja permanentnih legitimacij za velesojem po Din 30.— v Ljubljani.** Da se razbremene blagajne na velesojmu, so prevzeli razprodajo permanentnih legitimacij po Din 30.— tudi vsi bančni zavodi v Ljubljani. Prosimo vse posetnike, da si že sedaj oskrbe legitimacije, ker je znano,

da je zadnje dni pred otvoritvijo zaznamovati na blagajne vedno velik naval. Permanentna legitimacija upravičuje do polovične vožnje na vseh osebnih in brzovlakih. Priporočamo Ljubljančanom, da dopošljejo legitimacije svojcem in prijateljem, ki nameravajo za časa velesojma od 26. junija do 5. julija posetiti Ljubljano.

— **Udruženje tobačnih trafikantov** pozivlja člane, da takoj poravnajo zaostalo članarino. Organizacija krepko napreduje. Trafikantje, ki še niste organizirani, zavedajte se vaše dolžnosti in pristopite k Udruženju, le v močni organizaciji je zasiguran zaželjeni uspeh. Tajništvo se nahaja Sv. Petra cesta 62. I. nadstr.

— **Se en tržni prostor** dobi v kratkem Ljubljana, in sicer na trgu sv. Jakoba, kamor že dovažajo kamenje za robnike.

— **Zgradba čekovnega urada v Ljubljani** je baje zasigurana. Zgradba bo stala na vogalu Aleksandrove ceste, nasproti Narodnemu domu. Zgradba bo zidana po načrtih arhitekta Brašovana iz Beograda. Nedopustno je, da se načrtov slovenskih arhitektov ni upoštevalo.

— **Iz ljubljanske porote.** Radi obtožbe hudo delstva oskrumbe je bil obsojen I. Zalar, posestnikov sin iz Št. Vida pri Cerknici, na 6 mesecev ječe. — Ivan Kalan, obtožen, da si je 10. februarja med žel. vožnjo iz Kočevja v Grosuplje kot poštni ambulanci poduradnik prisvojil 258.000 Din — je bil oproščen s soglasnim izrekom porotnikov. Kakor znano je bil na Kalana izvršen roparski napad. — Zora Borštnarjeva, ki je kot poštarica v Litiji poverila 171.148 Din, je bila obsojena na 20 mesecev ječe. — Janez Jarc iz Vaš je bil obsojen na vešala, ker je umoril Angelo Kopačevu.

Maribor.

— **Artilerijska podoficirska šola v Mariboru** bo sprejela dne 1. oktobra 1926 150 gojencev v starosti 17. do 21. let. Prošnje za sprejem se morajo vložiti do 15. septembra 1926. Šola traja dve leti. Vsi sprejemni pogoji so razvidni iz razglašila, ki je nabit na občinski deski mestnega magistrata ljubljanskega.

— **Škratinka v Prekmurju.** V Prekmurju je epidemično nastopila škrtatinka. Veliko vasi je popolnoma okuženih. Mnogo je že smrtnih slučajev. Sedaj ni več skoraj vasi brez bolnikov. Premožnejši ljudje so odposlali svoje otroke iz Prekmurja proč. V Murski Soboti se nahaja izolirna bolnica, ki je pa že prenapolnjena. Kje so barake rdečega križa? Šole so zaprli — sedaj ko je že prepozno. Vsekako so se oblasti premalo brigale za prve slučaje, kar je tudi krivo, da se je epidemija tako razpasla. Krivo je pa temu tudi ljudstvo, ker je bolezen prikrivalo deloma iz nevednosti, strahu in bede.

— **Nalezljive bolezni v mariborski oblasti.** Po uradni statistiki o nalezljivih boleznih v mariborski oblasti je bilo v času od 22. do 31. maja t. l. 80 slučajev škrtatinke in 161 slučajev ošpic. Škratinka najbolj razsaja v Dolenji Lendavi, kjer je bilo 36 slučajev škrtatinke. Ošpice razsajajo v ptujskem in celjskem okraju.

— **Iz mariborske porote.** Najzanimivejša je bila obravnava o veliki carinski aferi, v katero je bilo zapletenih večje število carinikov. Razsodba se je glasila: Viljem Hobacher in Branko Grubič na dve leti ječe, poostrene z enim potom vsak mesec, Franc Knez, Maks Karlovič, Rafael Nafussi na dve leti ječe, Rado Rupp na 14 mesecev, Franc Praprotič na 6 mesecev. Stevo Tončič, Ludovik Zorzut, Franc Praznik in Vasilje Markovič so oproščeni. — Dimnikarski pomočnik Ivan Čišmežija je bil obsojen radi uboja svojega dekleta na 4 leta težke ječe. — Delavec Ivan Perše iz Vel. Polane je zavratno umoril svojo ženo in bil obsojen na 5 let težke ječe. — Slikar France Vuk iz Moravcev je tako udaril svojega očeta, da je pozneje umrl na poškodbah. Obsojen je bil radi uboja na 3 leta težke ječe.

Naročajte „NOVO PRAVDO“!

Pogovor o tem in onem.

Strašna svatba.

V francoski občini Perigneux so slavili svatbo. Mladi Lagard se je oženil z mlado vdovo Marijo Debrienilovo in ženina mati je priredila gostijo v vaški gostilni. Take gostije občina že davno ni videla in vsi so se čudili, odkod si je siromašna mati Lagardova vzela potrebni denar. Toda razposajenega veselja to vprašanje ni motilo, niti ga ni motil strašen dogodek, ki se je odigral zjutraj pred svatbo: bogati kmet Chavaux, Lagardov sosed, je bil najden pred svojo hišo umorjen in nered v hiši je dokazoval, da gre za roparski umor.

Medtem ko so se svatje veselo vrteli pri plesu, je orožništvo iskalo morilca in to z uspehom. Še isto noč sta bila novoporočena odpeljana naravnost iz poročne postelje v ječo, kamor je pred tem neprostovoljno prišla tudi ženina mati. Vsi trije so svoje dejanje priznali. Morilec je bil mladi Lagard, njegova mati je zločin zasnovala in nevesta je pomagala. Večer pred svatbo je Lagard počakal na svojo žrtev in jo z dobrim merjenim strelom ubil. In medtem ko je morilec ropal po hiši, sta mati in nevesta pazili, da bi ga kdo ne presenetil.

Presenečen nad cinizmom zločina je preiskovalni sodnik vprašal, zakaj da so umorili sosedu. »Kako pa naj bi sicer napravili gostijo?«, je mirno in nekako začudena vprašala mati.

»Kako pa ste mogli plesati in peti, ko je sveža kri vaše žrtve par korakov od vas pojila zemljo?« je zaprepadel vprašal sodnik in mlada novoporočenka mu je odgovorila s sanjavnim usmevom:

»Ko pa se imava tako rada — — — in tako veselo je bilo — — — Vse moderne plese smo plesali — — —«

In morilec Lagard je ponosno dodal: »Jaz sem izboren strelec — — —!«

Dota.

Niso bila vedno najbolj upoštevana ona dekleta, katerih očetje so imeli najbolj polne mošnje. Vprašanje dote je bilo včasih le postranskega pomena. Bolj se je cenil značaj deklet, njihove dobre lastnosti in socialno stališče njihove rodbine. Pozneje pa je pomen dote hitro rasel in v šestnajstem stoletju se je v nekaterih pokrajinah pričela dota ravnati po socialnem položaju ženine. Čim višje stališče je zavzemal ženin, tem večjo doto je morala imeti nevesta, če naj je prišlo do svatbe. Danes se sliši kakor pravljica, če čujemo, da je na primer vojvoda Montmorency dobil z nevesto — ženil se je seveda l. 1213 — samo 320 frankov dote. Za kakšne dote pa kupujejo danes n. pr. ameriške dolarske princezine plemenitaška imena — pa čeprav so ženini člani skrahirane evropske aristokracije.

Dvoboj v psovanju.

Dne 15. maja l. 1872 je sklenila angleška dolnja zbornica, da se mora razpustiti »Klub peklenškega ognja«, katerega so ustanovili mlajši člani angleškega plemstva in kateremu je predsedoval vojvoda Wartonski. Svrha tega kluba je bila, da so se njegovi člani naučili kar najbolje kleti in psovati in v ta namen so se prirejale tudi tekme. Prvo ceno »peklenškega ognja« v obliki lepega kupčka cekinov je dobil oni, ki je znal najbolj surovo psovati in kleti.

Toda tudi po razpustitvi tega kluba je preklinjanje dalje cvetelo v bogaboječih se Angliji. Do danes se je ohranil spomin na klasičen dvoboj v psovanju, v katerem je zmagal znameniti angleški pesnik Charles Swinburn. Sprl se je na cesti z nekim kočijažem. In dasi je takrat angleški zakon kaznoval preklinjanje s tremi leti strogega zaporu, je razjarjeni kočijaž pesnika kar zasul z umazano poplavo najsurovejših psov in kletvic.

Toda Swinburn mu ni ostal dolžan odgovora in vrnil mu je prejeto z obrestmi tako ostudnih še nikdar slišanih psov, da kočijaž od presenečenja ni mogel več odpreti ust. Swinburn pa je zmagoslavno zavpil nad svojim zaprepaščenim nasprotnikom: »Sedaj vidiš, kako zna psovati angleški pesnik!« — in je ponosno odšel svojo pot. — Swinburn je l. 1908 dobil Noblovo nagrado.

„Junaki dela.“

Junaško obdobje ruske revolucije je že davno končano. Gospodarska in druga praktična vprašanja zavzemajo polagoma mesto ideoloških vprašanj.

Že dalj časa imenujejo boljševiki one, ki se odlikujejo z dolgotrajnim delom ali pa kako drugače v kakih delovskih stroki, za »junake dela«. Poleg tega naslova so omenjeni odlikovanci dobili tudi zbrane spise Ljenina, Zinovjeva in Trockija.

Sedaj pa se ta nagrada ne smatra več za dovolj vabljivo. Zbrani spisi boljševiških voditeljev pri obdarovancih ne vzbujajo nobenega veselja več. Vsled tega je bilo sklenjeno, da se bodo »junaki dela« v bodoče oprostili davkov, ter obdarovali z brezplačnimi stanovanji in drugimi praktičnimi ugodnostmi. Kakor se vidi, je ostalo človeštvo tudi pod boljševiškim režimom isto, kakršno je bilo pred njim. Najprej kruh in šele nato čast.

Zabavni kotiček.

Stara mati. H koncu vojne je vprašala neka gospa svojo novo služkinjo, zakaj da je zapustila svoje prejšnje mesto. »Zaradi stare matere,« je odgovorila služkinja, nakar se je razvil sledeči razgovor:

»Kako, radi stare matere? Kaj hočete s tem reči?«

»To bi bila dolga storija, če bi vam hotela vse povedati.«

»Kar povejte, saj imam čas!«

»Torej tako je bilo. Nekega dne je zbolel gospejin papagaj in morala sem ga nesti k živino-zdravniku, da pogleda, kaj da mu je. Gospod doktor pa je dejal, da je papagaj že stara žival in da je najbolje, če mu zavijemo vrat. To sem povedala gospejin in ta je dejala: »Dobro, zavijte mu vrat, oskubite ga in v nedeljo ga bomo snedli kot prepelico.« Ne dolgo nato je obolel gospejin kužek. Zopet sem morala k zdravniku in ta mi je dejal, da je tudi kuža že stara žival in da je najbolje, če ga pobijemo ali damo konjaču. Ko sem sporočila to gospejin, mi je dejala: »Pa ga zakolji Minka in v nedeljo ga pripravi s črno omako in cmoki.« Končno je obolela stara mati. Šla sem po zdravnika in ko je le-ta preiskal bolnico, je dejal gospejin: »Milostljiva, tu ni več pomoči. Bolnica je že stara in vdati se je treba v božjo voljo.« Še isti dan sem odpovedala, ker bala sem se, da bom morala sedaj zaklati še staro mati in jo pripraviti za nedeljo.«

Zakonske ljubeznivosti. Žena: »Ti France, mene je pa danes na cesti nekdo ogovoril.«

Mož: »No, kaj pa je dejal?«

Žena: »Prelepa gospodična, ali vas smem spremiti?«

Mož: »Ta bo pa kmalu mrtev?«

Žena: »Za božjo voljo, pa se menda radi take malenkosti ne misliš dvobojevati z njim!«

Mož: »Kaj pa še! Toda človeka, ki je tako kratkoviden, da pravi tebi prelepa gospodična, bo gotovo kmalu povozil kak avtomobil.«

Pobožen. »Kaj pa tako strašno preklinjaš, prijatelj?«

»Hudiča, kako ne bi klet, ko pa nikjer ne morem najti molitvenika!«

Slavni španski violinist Pablo de Sarasate je bil nekdanj pozvan na koncert na nemškem dvoru, katerega se je udeležil tudi grof Bismarck. Sarasate je položil note na stol, na katerega je pozneje sedel Bismarck, ki not ni opazil. Ko je Sarasate prišel po note in videl, da sedi na njih Bismarck, je dejal: »Oprostite ekselencu, toda moje note niso pisane za pihalna godala.«

Natakar prinese dvema židoma zadnje, kar premore kolodvorska restavracija: dve ribi, eno večjo, eno manjšo. Eden židov si postreže prvi in vzame večjo ribo.

»To je nedostojno od vas!« ga pokara drugi.

»Kaj bi pa vi storili, če bi si prvi postregli?« vpraša prvi.

»Vzel bi seveda manjšo ribo,« odvrne drugi.

»Kaj pa potem še hočete, saj jo imate!« se smeje prvi prekanjenec židovski.

KRAVATE,

ovratnike, naramnice, srajce, nogavice, nahrbtnike in palice, modno blago, toaletne potrebščine, jedilno orodje, bogata izbira in najnižja cena edino pri

Josip Petelinc,
Ljubljana,

blizu Prešernovega spomenika
ob vodi.

ZVEZNA KNJIGARNA

LJUBLJANA

MARIJIN TRG ŠT. 8.

ZAHTEVAJTE CENIK!

Lastna založba — „SPLOŠNA KNJIŽNICA“ štev. 1—61
znanstvena zbirka štev. I.—X.

Največja izbira slovenskih, francoskih, nemških, ruskih, angleških in drugih knjig.

Dobavlja vse revije, časopise in modne liste.

Šolske knjige in šolske potrebščine.

Muzikalije — Papir — Pisarniške potrebščine.

ORIGINALNE POTREBŠČINE ZA OPALOGRAPH

Preservat in Fixat in druge potrebščine. Originalne barve in matrice za Gestetner Cyklostil.
LUDVIG BARAGA, Ljubljana, Šelenburgova ul. št. 6, I. nad., vrata 10. Telefon št. 980.

Tajinstveni morilec deklet.

(Nadaljevanje.)

»Da, milostiva gospodična,« odvrne Pitt v zadregi, »še nekaj sem opazil, vendar pa se tiče moje osebe, opazujejo me namreč.«

»Tebe?«

»Da, Seveda je pa tudi mogoče, da se motim. Ugotovil pa sem, da me zalezuje moška oseba, katere ne poznam, dasi so mi tukaj vsi ljudje poznaní.«

»Oh, gotovo si se zmotil, Pitt!«

»Že mogoče. Zagonetnega tujca sem tudi le površno videl, ker je takoj zginil. Oblečen je bil v mornarsko obleko, srednjih let, izraz njegovega obraza je bil zelo drzen.«

Tereza naenkrat zelo obledi.

»Pa ne da bi bil tukaj?« vpraša Manuela, ki je takoj zapazila izpremembo v obrazu svoje prijateljice.

»Saj ni nič, draga, gotovo se motim. Pitt se je zmotil, kajti najino bivališče je vendar tako odročno, da nihče ne more slutiti, da sva se semkaj zatekli.«

Pitt se na videz dela kot da ga prav nič ne zanima razgovor obeh dam. V resnici pa z napeto pozornostjo vleče vsako besedo na uho, ki jo šepetaje izgovori Tereza. In sedaj tudi njega prevzame čudna groza. On, pretkani zločinec, ki se sicer ničesar ne boji, ima vendarle strah pred groznim možem, pri čegar imenu se vse trese od groze. Kajti ime Jak pomeni smrt — grozen konec. Kaj pa če je bil zagonetni zasledovalec eden izmed njegovih ljudi?

Tereza ukaže Pittu, da naj odide. Ko sta sami, reče Tereza znova:

»Pitt se je zmotil. In če bi se tajinstveni mož tudi nahajal tu v bližini, bi se vendarle ne bala. Saj ga imam popolnoma v svojih rokah ter ga morem takoj uničiti.«

Manuela zmaje z rameni.

»Jak naj bi bil v tvoji oblasti? Dragi Tereza, bojim se, da te ta strašni človek že dalj časa na skrivaj opazuje po svojih ljudeh.«

»Ne, zgubil je vsako sled za menoj, bodi uverjena o tem, sicer bi bil že davno križal mojo pot. Toda sedaj še ni napočil pravi trenotek, najprvo naj pozabi, potem me bo ljubil.«

»Jaz še vedno dvomim, Tereza.«

»Zato pa jaz ne, Manuela. Moj mora biti, to sem prisegla.«

»Če se le nekoč ne boš še kesala te prisege,« odvrne Manuela zamišljeno.

»Kesala? Nikdar! Ljubim zagonetnega moža in moj bo. Bil je že v mojih rokah, mogla sem ga usmrčiti, vendar pa tega nisem storila. In zato se ga nimam tudi ničesar bati.«

Manuela nič ne odgovori. Tudi Tereza se zamisli. Pred očmi ji še vedno lebdi podoba lepega moža, katerega je smatrala za Jaka, dočim je bil v resnici le njegov zaupen prijatelj. Žile ji močno utripljejo, prsa se ji viharno dvigajo, strastna pu-

stolovka hrepeni po ljubezni, postati hoče za vsako ceno ljubimka groznega maščevalca. Njen sklep je trden, nič ga ni v stanu izpremeniti. Čakati mora še več mesecev, da potече rok, ki mu ga je dala. Toda potem se mora odločiti, če more svoj trden sklep izvesti.

Ona se trdno nadeja, da ji uspe, saj je vendar lepa, zapeljiva, in on strasten, ljubeč tajinstvenost — dvojica, ki ji ne bo para!

Odpuščajoča ljubezen.

Lepa jasna januarska noč, kljub jasnemu nebu ne preveč mrzla. Luna obseva zasnežene gore in doline.

Okrog posestva lorda Hudsona se razprostira krasen park daleč naokoli, ki seveda o tem letnem času ne napravlja posebno vabljivega utisa. In vendar se plazi skozi drevorede človeško bitje, zavito v plašč do ušes, da ga ni mogoče spoznati. Pogosto se ozira okrog sebe, če mu ne sledi nepoklican zasledovalec. Kmalu dospje nočni šetalec do majhnih vrat, ki vodijo iz parka. V ključavnici zaškriplje ključ. Kot je videti, se zavito bitje na vso moč trudi, da bi se ključavnica odprla. Po večkratnem poskusu se konečno ključavnica škripaje odpre. S pritajenim vzklikom veselja se vrže deklica na prsa možu, ki je domnevno čakal pri vratih zunaj zidovja.

»Moja sladka Beatrica!«

»Edgar — Edgar!«

Lord Weston tesno objame svojo lepo nevesto.

»Beatrica, — moja sladka ljubezen, — odpusti mi!«

»Edgar, govoriti moram s teboj, stopi semkaj, da naju nihče ne vidi. Oh, če bi kdo vedel, da sem se ob tej uri sestala s teboj, potem bi bila moja čast za vedno omadeževana.«

Trdno stisne lord jokajočo nevesto na svoja prsa.

»Moja ljubljena Beatrica, — oh ti angeli, čegar ljubezni nisem vreden, ali mi moreš odpustiti, meni, brezumniku, ki ti je napravil tako krivico?«

»Ne govori tako, Edgar, saj sem ti pisala, da moram govoriti s teboj, in ker je moj papa še vedno nejevoljen na te, mi seveda ni preostalo drugo kot da te povabim semkaj.«

Lord Weston tesno privije svojo lepo nevesto k sebi, jo zavije v svoj topel plašč, nato pa se mlada dvojica počasi spreha po drevoredu gorindol.

»Edgar, povej mi, kako je prišel moj nakit v tvoji roki, govori, hočem, moram vedeti!« izpregovori čez nekaj časa Beatrica.

Lord Weston se oddahne. S hvaležnostjo se spomni plemenite Konstance, ki je njegovo skrivnost ohranila zase.

»Edgar — Edgar, govori!« prosi Beatrica znova.

»Beatrica, zahtevaj od mene življenje, z veseljem ga dam zate, toda te skrivnosti ne smeš, angeljsko čisto dete, nikdar zvedeti — nikdar!«

»Edgar, kako sem nesrečna!«

»Ne, Beatrica, pozabi te nesrečne ure, — imam le eno prošnjo in ta je odpuščanje. Kako težko sem se pregrešil. Bila si bolna in nisem prišel k tebi. Toda to so bile temne sence, ki so zavile mojo dušo za kratko dobo v neprodarno meglo, ravnal sem podlo, — Beatrica, — ti me moraš zaničevati!«

»Ne, Edgar, saj te tako iskreno ljubim — oh — skoro mi je počilo srce, ker si izostal, nikoli pa nisem nehala ljubiti te. Edgar, umrla bi bila in tvoje ime bi bile zadnje besede, ki bi prišle preko mojih ustnic!«

Globok vzdihljaj se izvije lordu iz prsi, tesneje privije Beatrico k sebi, — telo se mu trese kot bi ga napadla mrzlina.

»Beatrica, nisem te vreden!« vzdihne čez nekaj časa.

Tedaj pa že ovije Beatrica svoji mehki roki okrog njegovega vratu. S kipečimi ustnicami mu pritisne vroč poljub ljubezni na usta. Oh, kako je ljubljeno deklico privil k sebi, kot da je noče nikdar več izpustiti iz svojega objema.

»Beatrica,« reče konečno, omamljen od sreče, »ali imaš kako sovražnico?«

Beatrica ga začudeno pogleda, potem pa nalahko odmaje z ljubko glavo.

»Edgar, kaj meniš s tem vprašanjem? Jaz naj imam kako sovražnico? O ne, imam le prijateljice!«

Lord pritisne vroč poljub na njene cvetoče ustnice.

»Moje vprašanje je upravičeno, Beatrica — žal ti vseh spletk ne smem povedati, ker ne maram tvojega nedolžnega srca še bolj užalostiti, toda to je gotovo, da imaš sovražnico, ki te hoče ugonobiti!«

Beatrica se prestrašeno ozira v svojega zaročenca.

»Toda jaz v resnici ne vem, Edgar,« jeclja Beatrica s solzami v očeh.

»Ne joči, moja sladka ljubezen, tista podla oseba ni vredna, da radi nje potočiš tudi le eno solzo. Dovolj, podvzelo se je vse mogoče, da se naju za vedno razdvoji in da se to ni zgodilo se imam zahvaliti edinole tvoji pogumni in lepi prijateljici Konstanci!«

»Ti si govoril z njo, Edgar?«

»Da, bila je pri meni!«

»Ah, in ona ve za vse?«

»Le deloma,« odvrne lord izbegavajoče. »Sicer ti pa, moja mila ljubav, ne bo izdala nobene besede!«

»Oh, če jo prosim — — —«

»Tudi tedaj ne, Beatrica. Konstanca je za naju brezmejno veliko storila, tako mnogo, da ostanem celo svoje življenje njen dolžnik!«

Dalje prih.

Lastnik in izdajatelj Rudolf Juvan, Ljubljana.

Urednik: Franjo Rupnik, Ljubljana.

Za »Zvezno tiskarno in knjigarno«

Alojzij Höfler v Ljubljani.

KARO-ČEVLJI
garantirano priznana
najboljša kvaliteta
MARIBOR
KOROŠKA c. 19.

INSERIRAJTE V NOVI PRAVDI!

Čevljarji, pozor!
Prvo čevljarstvo učilišče v Ljubljani otvori prirojvalni teoretični in praktični tečaj za gosp. mojstre in g. pomočnike.

Sprejemajo se tudi vajenci, posebno sinovi gg. mojstrov v praktično in teoretično vežbo.

Priglasje se tudi lahko udeleženci z dežele.

Pojasnila in prijave, pismena in ustnena sprejema oblastveno priznani strokovni učitelj in vodja tečaja

K. MAJČE

Ljubljana VII. — Celovška cesta št. 57

Najboljša kolesa in šivalni stroji
so edino

PETELINČEVI
znamke

GRITZNER, ADLER, PHONIX
za dom, obrt in industrijo.
Pouk brezplačen, ugodni plačilni pogoji, večletna garancija.

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Od dobrega najboljši je švicarski pletilni stroj „Dubied“